

Presentasjonen av politiske nyheter i norske webaviser:

Eksterne og interne linker i webaviser¹

Peper til gruppe 9: Multiplattform-medier

Norsk medieforskerlags konferanse i 2006 i Bergen 19. - 20. oktober

Av Øystein L. Pedersen, Høgskulen i Volda

Abstrakt

Her blir det undersøkt hva slags linker tre webaviser setter inn sammen med deres nyhetsartikler. TV2 Nettavisen og VG Nett setter nesten uten unntak inn linker til egne, tidligere publiserte artikler. Dette er artikler som ofte er uaktuelle og utdaterte og de overlapper hverandre. Hvis det finnes noe ny og fortsatt aktuell informasjon eller uttalelser fra nye kilder, er det som regel vanskelig å finne frem til denne informasjonen, ved hjelp av linkene og i artiklene. Unntaket er når linkene er satt inn som en del av teksten i artiklene. Da er linkene som regel mer forståelige og artiklene er mer aktuelle og oppdaterte. Dagbladet.no bruker en del eksterne linker, som også er satt inn som en del av teksten, men disse gir derimot ikke på samme måten informasjon om hva som man vil bli møtt med om man følger hyperlinkene. Og de eksterne linkene blir brukt til å bekrefte nyhetspoeng, vinklinger og rammer for Dagbladet.nos egne nyheter. Jeg definerer tre nye begrep i denne artikkelen: primærartikkel og tillinket artikkel, hoved- og subtema og mellomtekst.

Dette er et forsøk på å se flere webavisartikler (og tilhørende tv-innslag) under ett og se hva slags tilleggsinformasjon og tekster brukere av webaviser får ved å forfølge de linkene som er satt opp i webavisene. Den mest opplagte og mest fremhevede måten å sette sammen tekster på fra brukerens ståsted, er å bruke de oppsatte linkene i webavisenes artikler. Dette vil være fokus i denne artikkelen. Andre måter å sette sammen tekster/artikler er ved hjelp av webavisnes temasider, ved søk i webavisene og ved linker fra forsider og underkategorisider².

¹ Denne artikkelen er en del av et forskningsprosjekt som skal lede frem til en avhandling om netjournalistikk hvor jeg stiller spørsmål om interaktivitet og mediekonvergens skaper en bredere politisk debatt og en bredere demokratisk deltagelse – om webavisene åpner for et større kildetilfang og bredere meningsmangfold. Min hypotese har vært at webavisenes i Norge benytter langt fra det potensialet som internett gir og journalistene som publiserer på web benytter stort sett papiravisenes virkemidler. Dermed klarer ikke webavisene å fremme den demokratiske debatten ved de mulighetene som finnes i den digitale teknologien.

² Det er noe jeg vil se på i kommende artikler.

Jeg stiller spørsmål om webavisenes linker åpner for et større kildetilfang og bredere meningsmangfold. Videre stiller jeg spørsmål ved om linkene gir større brukerstyring og -kontroll over teksten, det vil si om det er mulig for brukerne av webaviser å finne frem til flere kilder og et større meningsinnhold.

Teori: store forventinger

Alle journalister som skal rapportere fra en hendelse må avgjøre hva slags kontekst det er nødvendig å ta med for å forstå budskapet. Findahl og Höijer (1984:104) viser i sin begripelsesanalyse av nyhetssaker at grunnbestanddelene i nyheter er sted, personer som er innblandet, årsaker og konsekvenser – noe som nødvendigvis må føre til mye gjentakelser, fra en artikkel til en annen. Det finnes derfor en mengde forhåpninger knyttet til hva *interaktivitet*, og spesielt *innholdsinteraktiviteten* kan innebære for journalistikken³. Interaktiviteten på internett krever hypertekster, som er en grunnleggende teknologiske nyvinningen for internett (Zeng og Li 2006:142).

As news organizations migrated to the web one facet of the medium created a new opportunity for putting current events into context: hypertext. On the web, additional information could be linked off the primary text, either to another Web site altogether or to material within the domain. This development helped address two of the problems journalists routinely face. The first is the question of how much of the previous day's events need to be recapped in today's story. On the Web, the journalist could link to yesterday's news and dispense with a background paragraph. The second benefit concerns

³ Selv om det er gjort forsøk på å definere interaktivitet, er synet på interaktivitet blant forskere ofte motstridende, og hva som utgjør interaktivitet er fortsatt uklart (Charney & Greenberg 2002, Rogers 2002). For å komme frem til en klarere definisjon og forståelse er det nødvendig å skille mellom interaktivitet i forhold til kommunikasjon mellom individer (mellompersonlig interaktivitet – ”interpersonal interactivity”) og interaktivitet i forhold til valg av innhold (innholdsinteraktivitet – ”content interactivity”). Det første dreier seg om mottakers innflytelse på medieinnholdet, enten direkte, ved at andre mottakere kan se det som blir skrevet, eller indirekte, gjennom kommunikasjon med journalister, som bidrar med informasjon i webavisen.

Det andre dreier seg om den personlige *tilgangen* til informasjonen, som er sentralt i denne artikkelen. For å skaffe tilveie personifisert innhold fra webaviser, må denne innholdsinteraktiviteten være en form for interaksjon mellom leser og det innholdet som er tilgjengelig på nettstedet. I stedet for å lese hva andre mener er nyheter, skal leserne/brukerne kunne velge sine egne nyheter og bedømme nyhetsverdiene selv. Ved hjelp av hypertekster i nyhetssaker kan leserne gå dypere inn i kontekst, illustrasjoner, bakgrunnsinformasjon, beslektede artikler osv (Zeng og Li 2006:142-143).

alternative points of view, those that are often excluded in favor of more mainstream views (Tremayne 2006:53).

Forløperen for de teknologiske hypertextene er de analoge hypertextene. Det kan være sidehenvisninger fra førstesidene i aviser, innholdsfortegnelse og indekser i bøker og TV-programmet i avisene. På internett skaper hyperlinker en automatisk relasjon mellom nodene i hypertexten.

Hypertext er et tekststruktureringsprinsipp, en måte å ordne tekstsegmenter på, og en hypertext er resultatet av en slik ordning (...) Hypertextuell organisering innebærer å opprette et antall eksplisitte relasjoner mellom ulike tekstelementer. Forbindelsene kalles linker og bestanddelene noder (Schwebs & Otnes 2002:65).

Videre er hypertextene koplet sammen med linker⁴. Terje Rasmussen har påpekt at dersom avisen har utnyttet *hypertextmulighetene* i mediet, ”kan man bevege seg videre nedover i saken, det vil si til avisens kilder, til tidligere oppslag om saken, osv.” (Rasmussen 2002:77). Men det krever at journalistene tar hensyn til de publiserer i webaviser:

Det journalistiske arbeidet med et oppslag består dermed av først og fremst to elementer: et treffsikkert oppslag med både konkret hendelse og fortellende kontekst, og lenke(r) til andre relevante øyer av informasjon (Rasmussen 2002:78).

Ideen med hypertexten er altså at brukeren kan bevege seg fra overordnet informasjon til mer spesifikk informasjon, avhengig av brukerens ønsker og interesser (Nielsen 2004).

⁴ Linker eller hyperlinker kan defineres som ethvert klikkbart element (tekst, grafikk eller bilde) som fører brukeren til tilleggsmateriale. Ved å begrense linkene til kun de som er direkte knyttet til artikkelen, kan man ekskludere sidenavigering og reklamelinker. Det er naturlig å skille mellom interne og eksterne linker (hyperlinker):

Interne linker er linker som fører til andre sider på det samme nettstedet. I webavisene er dette som regel linker til artikler om det samme tema eller til en side hvor det er samlet artikler om temaet. Eksterne linker er linker som leder til sider med en annen webadresse. Nettsteder som har samme eierskap eller samarbeider med et annet nettsted, trenger ikke nødvendigvis å regnes med som eksterne (Tremayne 2006:56). I USA kan det være *MSNBC* og *The Washington Post* (ibid.). I Norge kan det være TV2 Nettavisen og NA24.no, som ble lansert 30.11.2005, som en seksjon under TV2 Nettavisen. Den 21.03.2006 ble NA24.no relansert (nytt selskap, nytt design etc) (opplysninger pr. e-post fra Hege Valvik i TV2, 07.07.06). Innenfor dette materialet blir derfor linker fra TV2 Nettavisen til NA24.no – eller omvendt – regnet som interne linker.

Compared to traditional media, the Web allows journalists greater flexibility in constructing sophisticated stories, stories that can be consumed in different ways by unique subsets of readers. Hypertext is allowing for stories that are less linear and more segmented than possible before. As a result, news stories on the Web are more heavily linked every year (Tremayne 2004, sitert i Tremayne 2006:49).

Men Pablo J. Boczkowski (2004:82) ser i sin undersøkelse av *New York Times on the Web* at plassen for bakgrunnsinformasjon har blitt redusert:

This was most noticeable in the case of stories unfolding over extended periods, in which authors provided a series of links to past articles instead of including one or two paragraphs summarizing context and history (ibid.).

Og når organisasjonene eller webredaksjonene bygger opp sitt eget webarkiv, synes dette materialet å bli foretrukket fremfor innhold som ikke ligger på egen nettside. Webavisene synes altså å tilby færre eksterne linker. Mark Tremayne (2006) undersøkte ni av de mest leste webavisene i USA⁵ og så at nyhetene hadde færre eksterne linker enn bare fem år siden:

If the patterns documented in this study continue, we can expect a growing percentage of stories that have few or no external links and a simultaneous rise in the number of external links on a very small number of news stories (Tremayne 2006:63).

Webavisene kan dermed ende opp med kun lenker til egne, tidligere publiserte artikler.

Kontinuerlig tilgjengelighet

Til forskjell fra andre medier som blir (nærmest) kontinuerlig oppdatert (radio og TV), har brukerne kontinuerlig tilgang til all informasjon som er lagt ut på webavisene. Dette har man riktignok også på tekst-TV, men plassen på tekst-TV er en klar begrensning for mangslungen informasjon og debatt. Hver enkelt side på tekst-TV inneholder mye mindre tekst og informasjonen blir hele tiden slettet for å gi plass til ny informasjon, da tekst-TV opererer med et begrenset sideantall.

⁵ The New York Times, The Washington Post, USA Today, U.S. News and World Report, Time Magazine, ABC, CBS, CNN, Fox News, og MSNBC.

Den kontinuerlige tilgangen til den store mengden av informasjon skal kunne gi brukeren mer makt over sin tilgang til informasjon og senderens tyranni over mottakeren kan opphøre (Karlsson 2006:35, Rheingold 1994, sitert i Li 2006A:35). Deuz (2003:220, sitert i Karlsson 2006:35) og N. Negroponte (1995) hevder også at de nye formene for interaktivitet undergraver den moderne journalistiske dogmen om at *vi skriver, du leser* og at dette kan til og med påvirke visse vurderinger og ideal. I første omgang dreier dette seg om innholdsinteraktivitet, det vil si at det er større fokus på at brukerne får flere valgmuligheter, og det blir hevdet at journalisten eller nyhetsprodusenten mister noe av kontrollen over leseren/brukeren:

As news information retrieval efficiency increases with the improvement of Web design, the user-centered Web sites of newspapers demonstrate a clear trend of power shift from publisher to audience as described in The Media Transition Model (Negroponte 1995, sitert i Li 2006B:77).

Xigen Li ser derfor at et skifte av kontroll er uunngåelig:

Although some publishers may not be willing to give up total control of media content on the Internet, the unique environment of the Internet communication and the requirements for effective delivery of and access to information on the Internet newspapers make the power shift from senders to receivers inevitable (Li 2006B:77-78).

Gjennom sin undersøkelse av fem store webaviser i USA⁶, mener Xigen Li å ha funnet empirisk bevis for et maktskifte fra sender til mottaker:

It makes important contributions to the understanding of the Internet newspapers and provides empirical evidence of the power shift from senders to receivers of information as Internet newspapers offer more freedom and easier access to new information that allows the readers to control what to get and how to get it (Li 2006B:78).

Lis konklusjoner er imidlertid kun basert på opptelling av antall saker eller antall muligheter for brukerne til å bestemme hvilke artikkel de ønsker å klikke seg inn på og lese. Han innrømmer også at antall valg ikke nødvendigvis gir brukerne mer makt:

More choices to readers may indicate the power on the readers' side and earn a higher efficiency score. It could also exceed the critical level and reduce readers' power and efficiency and overwhelming them (Li 2006B:78).

Et stort antall valg av linker vil kreve at webavisen gir brukerne mye informasjon for å kunne orientere seg og velge mellom de tilgjengelige mulighetene. Noen som igjen vil kreve mye tenkearbeid og overveininger fra brukerens side, som står i strid med hvordan brukerne velger linker på nettsider. Brukerne bruker nemlig vanligvis ikke mer enn fem sekunder på å vurdere en nettside (Furu 2005). Dette handler om hvordan brukeren kan navigere i webavisene; hvordan avreise og ankomst blir presentert:

Problemet knyttet til *avreise* – hvordan skal man sørge for å gi brukerne informasjon om hva de kan vente å finne i den andre enden av en link? Problemet knyttet til *ankomst* – hvordan skal man få brukerne til å føle seg hjemme i det de ankommer en ny node? (Landow 1991:82, sitert i Schwebs og Otnes 2002:78)

Det handler om å gi brukerne nok informasjon til å foreta linkevalg (avreise) og at de kommer til en side (ankomst) som gir det brukerne er lovet ved avreise.

Hypotese: små valgmuligheter

Mitt utgangspunkt er at webavisene stort sett presenterer nyheter ved hjelp av ulike lineære tekster som det er vanskelig for brukerne å sette sammen på en slik måte at det blir en ikke-lineær, helhetlig tekst – ut over hvordan papiraviser presenterer sine nyheter⁷. For å vise dette vil jeg definere den første artikkelen brukeren leser før de eventuelt går videre til andre saker ved hjelp av linker/hypertekst som en *primærartikkel*. Primærartikkelen kan være en artikkel som brukerne kan klikke seg inn på fra førstesiden, søkeside, temaside eller underside.

Tillinkede artikler er de artiklene som har linker fra primærartikkelen. Vi kan også snakke om første- og andregenerasjons tillinkede artikler, hvor andregenerasjon er tillinket den tillinkede artikkelen. Det er disse primærartiklene og tillinkede artiklene brukerne skal kunne sette sammen til en ny tekst.

Hvis brukerne skal gis reelle valgmuligheter, bør de ideelt sett få tilgang til alternativ informasjonen om det tema og subtema primærartikkelen handler om, det bør være alternative

⁶ The Washington Post, USA Today, Chicago Tribune, LA Times og The Boston Globe

⁷ Lesere av papiraviser har nemlig også muligheter til å sette sammen sine egne tekster, da de selvsagt ikke trenger å lese alt som er skrevet fra side én og utover gjennom hele avisen, men de kan velge ut (deler av) artikler som synes mest interessant for den enkelte. På denne måten er også avislayout en form for hypertekst – et strukturingsprinsipp.

kilder og informasjonen bør ideelt sett være satt inn i en annen ramme (frame), for å få en bredere forståelsesramme av det aktuelle tema.

Hvis brukerne skal kunne velge må de få opplysninger om hvilke kilder, hvilke rammer og hva de tillinkede artiklene inneholder og gir informasjon om, for å gjøre artiklene *kognitivt tilgjengelige*, det vil si at det er noe mer enn en teknologisk mulighet, men brukerne har muligheter til å skaffe seg en forståelse av hva som finnes i den tillenkede artikkelen, det vil si å skape en sammenheng mellom *avreise* og *ankomst*. Hvis ikke linkene og konteksten gir opplysninger om hva som befinner seg i de tillinkede artiklene, kan nemlig ikke brukerne velge bevisst blant de linkene som finnes i primærartikkelen. Min hypotese er at linkene er delt inn i hovedtema og det er stort sett umulig for brukerne å vite noe mer om de tillinkede artiklene uten å klikke seg inn på dem og lese (deler av) artikkelen. Dermed blir valgmulighetene for brukerne til å sette sammen sine egne logiske, helhetlige tekster ved hjelp av hypertekster sterkt begrenset.

Hovedhypotese

Konklusjonen fra dette blir at brukerne av webaviser sitter igjen som mottakere av informasjon, med lite reell valgfrihet til å skape seg sine egne helhetlige/sammenhengende, ikke-lineære tekster ved hjelp av linker og hypertekster, til tross for de muligheter som finnes i webavisene. Dermed er brukere av nettsider like mye mottakere av informasjon som lesere av papiraviser er det – og journalistene er like mye informasjonssender, om det de skriver blir publisert på papir eller i webavis.

Metode: Caseundersøkelse

For å teste ut de oppsatte hypotesene skal vi se på en begrenset case. Caset er begrenset for å kunne se dypere/nærmere på ulike aspekter ved hvordan artikler er linket sammen og hvordan de er gjort tilgjengelige, for å kunne danne en oversikt over hvordan webavisenes medielogikk påvirker denne tilgjengeligheten. Ved å se på et begrenset utvalg av artikler er det muligheter for å se og oppdage problemer med og begrensninger ved webavisenes presentasjon og sammenlinking av artikler tydeligere – og hva slags tekster dette gir.

Jeg har valgt tre av de mest brukte webavisene i Norge (VG, Dagbladet og TV2 Nettavisen⁸) og sett på hvordan de formidlet stoff om et klart avgrenset politisk tema: debatten rundt Verdens handelsorganisasjon (WTO), som hadde sitt Ministermøte 13.-18. desember 2005. Jeg ser på all informasjon om WTO i de utvalgte webavisene fra 1. til 19. desember. WTO var i utgangspunktet en naturlig avgrensning av saker, en inndeling som det også viste seg at de aktuelle webavisene brukte.

Det empiriske grunnlaget ble 47 primærartikler⁹ og deres oppdateringer¹⁰ og tillinkede artikler og tv-innslag¹¹. Hvis vi ser på primærartikler koblet sammen med første- og andregenerasjons tillinkede artikler blir det til sammen over 600 forskjellige tekster, det vil si at det er 69¹² artikler som er linket sammen på over 600 forskjellige måter. Disse 600 tekstene er i større eller mindre grad gjennomgått for å se på hvordan de er satt sammen og om de tillinkede artiklene gir mening på det tidspunktet primærartikkelen er publisert.

Et viktig verktøy for å analysere artikler på webaviser, organiseringen av disse og tilgangen til kilder og relevant informasjon, er oppdeling i *hovedtema* og *subtema*. Hvis *hovedtema* for eksempel er Verdens handelsorganisasjon (WTO), kan *subtema* være tema som ligger under WTO, som for eksempel folkelige protester mot WTO, norske fiskeriinteresser i WTO-forhandlingene, fattige lands tilgang til landbruksvaremarkedene i rike land osv

⁸ Tall fra Norsk Gallup (2005) for ukene 44-51 viser at disse tre webavisene har flest unike brukere i samtlige uker i Norge. Det er bare nettstedene msn.no, startside.no og Gule sider som i visse tilfeller kommer foran, men ingen av disse har en egen nyhetsredaksjon med journalister, og jeg vil derfor ikke kalle noen av dem webaviser.

⁹ Artiklene er valgt ut etter om enten "WTO" eller "Verdens handelsorganisasjon" er nevnt i artiklene og om de passer inn under nyhets- eller reportasjekategorien: 17 fra VG Nett, 9 fra Dagbladets nettsider (Dagbladet Magasin på nett er ikke tatt med, én artikkel) og 21 fra Nettavisen (én filmanmeldelse faller utenfor nyhets- og reportasjekategorien, og er derfor ikke med).

¹⁰ I perioden 01.12.05-11.12.05 er publiseringer, oppdateringer og forandringer registret to ganger om dagen (11.00-11.30 og 15.15-16.30). I perioden 12.12.05-19.12.05, hvor hovedandelen av primærartiklene ble publisert (42 av 47) er publiseringer, oppdateringer og forandringer registret annen hver time fra 08.00 til 20.00. Nå viste det seg imidlertid at det var minimalt med oppdatering av linkene i artiklene. Jeg registrerte kun fem forandringer i linker på artikler etter at de var publisert, til tross for at jeg har registret mange oppdatering av tekstene. Det vil si at oppdatering av artikler ikke førte til noen vesentlig utvidelse av det empiriske grunnlaget.

¹¹ Koblet opp mot primærartiklene var det til sammen 156 førstegenerasjon tillinkede artikler og om lag 600 andregenerasjons tillinkede artikler, hvor kun de som har WTO som hovedtema er tatt med.

¹² Det er 69 forskjellige primærartikler og tillinkede artikler.

Jeg har spesielt sett etter alternative kilder og utfyllede informasjon i de tillinkede artiklene. Når man er inne på en artikkel om et tema (WTO) burde det er mulig å finne 1) stoff på tvers (mer om dette hovedtemaet) og 2) stoff som går i dybden, om de subtema som blir tatt opp i denne artikkelen. Linkene er spesielt studert, for å se på forholdet mellom avreise (link) og ankomst (tillinket artikkel), for å se om det er informasjon om nye kilder og subtema i linkene og i de tillinkede artiklene.

Funn: To modeller

De tre webavisene har valgt to forskjellige modeller for linker fra artikler. Nettavisen og VG har kun interne linker til egne (tidligere publiserte) artikler og tv-sendinger, med ett unntak hos TV2 Nettavisen, med én ekstern link. Dagbladet har en blanding av eksterne og interne linker¹³.

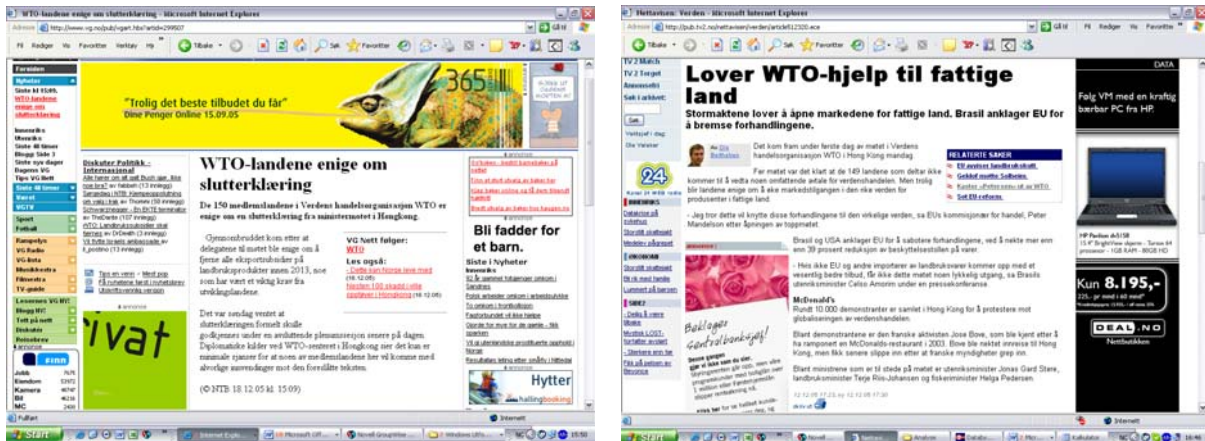
Modell 1: Interne linker til tidligere publiserte artikler (og tv-sendinger)

Når brukerne kommer inn til en artikkel, blir de i VG Nett og TV2 Nettavisen ofte tilbudt en meny av artikler som er satt opp som en liste av linker øverst til høyre eller til venstre for brødteksten (se illustrasjon 1). Linkene i listene går til tidligere publiserte artikler i samme webavis. Dagbladet har ikke slike lister innenfor mitt materiale.

I de internt tillinkede artiklene blir brukerne konfrontert med mye unødvendig tekst. Det mest iøynefallende er at nøyaktig den samme teksten finnes i både i primærartikkel og tillinket artikkel – eller det finnes den samme teksten i to ulike tillinkede artikler fra samme primærartikkel. Ofte er flere avsnitt kopiert fra en artikkel til en annen.

Om det finnes ny informasjon i de tillinkede artiklene er den ofte utdatert på tidspunktet primærartikkelen er publisert. De tillinkede artiklene er gamle artikler og derfor skrevet uten at journalisten har den samme informasjonen som leseren potensielt kan ha tilegnet seg ved å lese

¹³ I mitt materiale (om WTO) har VG Nett 88 interne linker (til egne tidligere publiserte artikler) og ingen eksterne i sine 17 artikler, TV2 Nettavisen har 70 interne linker og én ekstern i sine 21 artikler og Dagbladet.no har to interne linker og 6 eksterne linker i sine 9 artikler. For å vise at mitt materiale ikke skiller seg vesentlig ut fra andre saker, har jeg også søkt på "Stortinget" i samme tidsrom (01.12.05-19.12.05). Resultatet her ble for VG Nett: 57 interne linker og én ekstern i 42 artikler. TV2 Nettavisen: 132 interne og 4 eksterne i 53 artikler. Dagbladet.no: 17 interne og 12 eksterne i 32 artikler.

Illustrasjon 1: Både VG Nett (til venstre) og TV2 Nettavisen setter opp lister med linker øverst til høyre eller venstre for brødteksten, som viser til egne, tidligere publiserte artikler. Hos VG er linkene plassert under "VG Nett følger:", hvor det først er en link til "WTO" (som viser videre til temasiden, med liste over de siste artiklene om WTO fra VG Nett), som dermed samtidig forteller at under dette kommer det saker om WTO. I Nettavisen er linkene plassert under "Relaterte saker", og er dermed det ikke like klart at det er en liste over saker begrenset av temaet WTO / Verdens handelsorganisasjon (noe det ved enkelte unntak heller ikke er¹⁴).

primærartikkelen. Dermed får mottakerne ofte først oppklaring i primærartikkelen, før de kan lese uklarheten i den tilknyttede artikkelen. Oppklaringen/løsningen først, i primærartikkelen:

AP meldte lørdag at den franske anti-globalisering aktivisten Jose Bove skal ha deltatt på de voldige optøyene i Hongkong.

Bove ble arrestert allerede da han ankom flyplassen i Hongkong før toppmøtet, men ble senere sluppet fri.

(VG Nett, 17.12.05: "WTO- demonstranter i slåsskamp med politiet")

Så uklarheten/usikkerheten i den tilknyttede artikkelen:

Via mobiltelefon til en fransk radiostasjon sier Bove.

- Jeg er i vaktarrest på Hongkong flyplass, jeg er blitt informert om utvisning ved første fly til Paris. Han legger til at det er kommet klart frem at han ikke er ønsket i Hongkong, eller på WTO-møtet.

¹⁴ Artikkelen "Fordømmer taus Rice" blir i flere tilfeller brukt som tilknyttet artikkel fra primærartikler om WTO, til tross for at den ikke handler om WTO. Denne feilen skyldes sannsynligvis setningen "Utenriksminister Jonas Gahr Støre deltar i denne uka på WTO-møtet i Hong Kong (sic).".

WTO-leder Pascal Lamy oppfordrer Bove til ikke å gå om bord i flyet.

- Det er ikke umulig at vi kan ordne dette, sier han til samme radio stasjon.

(VG Nett, 12.12.05: "Kjendisaktivist fengslet før WTO-møtet")

Det er heller ikke alltid usikkerheten i den tillinkede artikkelen har noen oppklaring i primærartikkelen. Artikkelen "WTO-demonstranter i slåsskamp med politiet", som er en av de tillenkede artiklene fra "- Dette kan Norge leve med" (18.12.05), er skrevet når det ikke var klart hvordan forhandlingene ville ende, men det var lagt frem et forhandlingsforslag som fortsatt var under debatt:

Kompromissteksten skal ha inneholdt en forpliktelse for rike land til å avvikle eksportstøtten for landbruksprodukter innen 2010. Dette kravet støttes av 110 utviklingsland og USA, men EU nekter å bøye seg, og krever at USA og andre rike landbrukseksportører først må legge om sine støtteordninger.

Det arbeides også med en avtale som kan gi de 49 fattigste landene toll- og kvotefri adgang for sine produkter til verdensmarkedet.

(VG, 17.12.05: "WTO-demonstranter i slåsskamp med politiet")

I primærartikkelen er det opplyst at nå "har medlemslandene i Verdens handelsorganisasjon WTO kommet til enighet" (VG, 18.12.05: "- Dette kan Norge leve med") og fristen for å fjerne eksportsubsidiene er utsatt til 2013. Men primærartikkelen gir ikke noen svar på hvordan det er kommet til enighet, hvorfor EU bøyer seg for dette (nye) kravet, om USA og andre rike landbrukseksportører først vil "legge om sine støtteordninger" og om det er vedtatt "en avtale som kan gi de 49 fattigste landene toll- og kvotefri adgang for sine produkter til verdensmarkedet", som det blir vist til i den tillinkede artikkelen. Dermed mangler mottaker informasjon for å sette det sammen disse sammenlinkede sakene til en forståelig helhet.

Hvis det finnes noe informasjon som fortsatt er aktuell, finnes denne som regel i slutten av artiklene, etter en innledende *mellomtekst*¹⁵. Dessuten er nyhetsartiklene som regel skrevet på en slik måte at de gjelder for en kort periode etter publiseringstidspunktet, slik at brukerne som kommer inn på et senere tidspunkt kan bli i tvil om informasjonen fortsatt er aktuell, selv om den i realiteten kan være dét (mer om dette i "Nye kilder i tillinkede artikler", side 14).

¹⁵ *Mellomtekst* definerer jeg som unødvendig (utdatert eller overlappende) tekst i en tillenket artikkel, som mottakeren må gjennom for å finne relevant informasjon.

I den tillinkede artikkelen ”WTO-landene enige om slutterklæring” (18.12.05) fra ”1900 melkebruk truet” (VG Nett, 19.12.05) er den eneste tilleggsopplysningen i denne tillinkede artikkelen at fjerning av eksportstøtte har vært ”et viktig krav fra utviklingslandene”. I tillegg er det én ekstra link til en ny artikkel, som ikke finnes i primærartikkelen. Denne andregenerasjons tillinkede artikkelen (”Nesten 100 skadd i ville opptøyer i Hongkong”) forteller om demonstrasjonene, men den andre første generasjons tillinkede artikkelen (”- Dette kan Norge leve med”)¹⁶ er mer aktuell enn denne og gir svar på noe av den usikkerheten som blir presentert i ”Nesten 100 skadd i ville opptøyer i Hongkong” (VG 18.12.05, kl. 08.00). Den fortsatt aktuelle informasjonen om demonstrasjonene finnes helt i slutten av artikkelen, hvor det er en oppsummering av de folkelige demonstrasjonene mot Ministermøtet. Denne informasjonen gir altså svar på usikkerheten i artikkelen ”Nesten 100 skadd i ville opptøyer i Hongkong” (VG Nett 18.12.05, kl. 08.00), som er link i begge disse to første generasjons tillinkede artiklene (se illustrasjon 2).

Sammenhengen mellom artiklene er ofte nokså tilfeldig, utenom at de tilhører samme hovedtema. Den tredje og siste tillinkede artikkelen fra ”- Kuer har det bedre enn oss” (TV2 Nettavisen 19.12.05) er ”Tåregass mot bambuskøller” (TV2 Nettavisen 17.12.05), som er en beskrivelse av demonstrasjonene på denne dagen, uten noen kopling med kommentarene i primærartikkelen, eller minimalt med informasjon om primærartikkelens subtema: fattige lands rolle i WTO-forhandlingene. Det eneste som finnes er at en stor del av demonstrantene er sørkoreanske bønder. Afrikas rolle i forhandlingene, som primærartikkelen dreier seg om, er ikke berørt i den tillinkede artikkelen i det hele tatt.

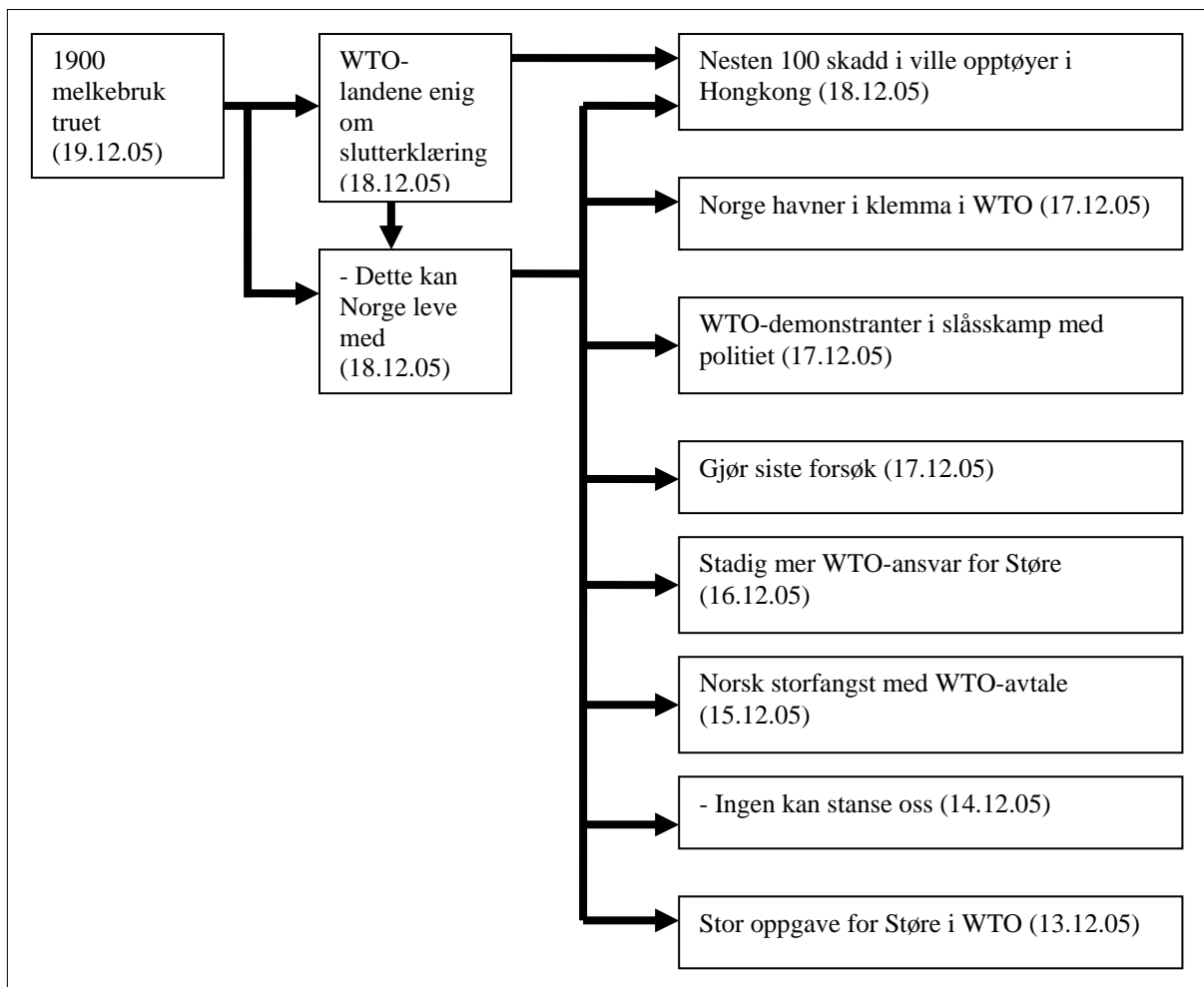
Linker i teksten

Alle de tre webavisene har enkelte interne linker satt inn i artikkelteksten, som for eksempel slik:

I 1999 ble Bove kjent som anti-globaliseringsaktivist da han endevendte en [McDonalds-restaurant](#) nær hans hjem i Frankrike. Siden har han vært aktiv i en rekke anti-globalisering og anti-WTO-aksjoner, som for eksempel da hans tilhengere [stanset Tour de France](#).
(”WTO-demonstranter i slåsskamp med politiet, VG Nett 17.12.05)

Disse tillinkede artiklene er langt mer aktuelle og utfyllende enn de som kommer fra linker i listene, som beskrevet over. Bortsett fra én tillinket artikkel, som har overlappende tekst med

¹⁶ Denne artikkelen er også andregenerasjons tillinket artikkel til den første første generasjons tillinkede artikkel (se illustrasjon 1).

Illustrasjon 2: Oversikt over første- og andregenerasjons tillinkede artikler fra primærartikkelen VG (19.12.05): "1900 melkebruk truet" og hvordan de er linket sammen – alle er interne linker. I valg av første- og andregenerasjons tillinkede artikler har brukeren 10 forskjellige muligheter. Disse artiklene har ulike publiseringsdato (se parentesene), men som tillinkede artikler blir de alle – i dette tilfellet – presentert av webavisen og eventuelt lest 19.12.05 (eller senere).

primærartikkelen og er ellers utdatert¹⁷, kan heller ingen av de tillinkede artiklene kan sies å starte med forstyrrende mellomtekst. De fleste (6 av 10) er publisert samme dagen som primærartikkelen eller dagen etter (én), hvor det er to unntak, hvor den ene er brukt to ganger. De tillinkede artiklene som er publisert tidligere gir imidlertid også utfyllende informasjon. I teksten "Kjendisaktivist fengslet før WTO-møtet" (VG Nett 12.12.05) finner vi linkene "Stein mot IMF-møte" og "Demonstranter stoppet Tour de France", som går til artikler som er

publisert 13.09.00 og 15.07.03. Begge disse gir historisk bakgrunnsinformasjon som utdyper primærartikkelen.

TV2 Nettavisens linker i teksten er begge linker til levende bilder, hvor begge innslagene viser bilder fra demonstrasjonene, mens det andre innslaget også har med kommentarer fra leder av Bondelaget, Bjarne Undheim. Innslagene både illustrerer det som er skrevet i primærartiklene¹⁸ og gir brukerne ny informasjon.

Nye kilder i tillinkede artikler

Det finnes ofte nye kilder i de tillinkede artiklene. I gjennomsnitt er det 2,2 kilder i primærartiklene og i gjennomsnitt 1,8 nye kilder i de tillinkede artiklene. Men med unntak av de linkene som er satt inn i teksten, er uttalelsene til kildene i de tillinkede artiklene som regel satt inn i en nå utdatert nyhetssammenheng, som dermed kan skape tvil hos brukeren om kildene ville sagt det samme i forhold til den nye oppdaterte sammenhengen, ut fra primærartikkelen.

I den andre tillinkede artikkelen til "1900 melkebruk truet" (VG Nett 19.12.05), som er "- Dette kan Norge leve med" (VG Nett 18.12.05), finnes det noen nye kilder som kommenterer sluttresultatet i forhandlingene. Etter to avsnitt med mellomstoff, blir vi fortalt at Norges utenriksminister er fornøyd med avtalen:

Utenriksminister Jonas Gahr Støre (Ap) mener dette er en avtale Norge kan leve med.
(VG, 18.12.05: "- Dette kan Norge leve med")

Mens hans videre kommentar gjenspeiler at artikkelen er skrevet før det var full aksept for avtalen, og kan dermed skape tvil om han kommentere det siste utkastet.

- Denne erklæringen er bedre enn ingen erklæring. Jeg tror det blir enighet, men fortsatt er det mange forhold som kan velte enigheten, sier Støre til NTB i Hongkong.
(VG, 18.12.05: "- Dette kan Norge leve med")

¹⁷ Verdt å merke seg her at denne linken ikke er skrevet ordentlig inn i teksten, men at den etter første avsnitt er satt opp slik: "**LES OGSÅ: Spent WTO-start**" ("Demonstranter kaster seg i vannet", VG Nett 13.12.05).

¹⁸ "Nye WTO-sammenstøt" (TV2 Nettavisen 14.12.05) og "WTO-erklæring på overtid" (19.12.05).

Hvordan Norges utenriksminister forholder seg til Tines kommunikasjonsdirektør Bjørg Bruset frykt i primærartikkelen ”for skjebnen til 1900 melkebruk, når WTO beordrer stans i støtten til eksport av landbruksprodukter” (VG, 19.12.05: ”1900 melkebruk truet”), får vi heller ikke svar på. Mot slutten av den tillinkede artikkelen ”- Dette kan Norge leve med” (18.12.05) blir forslaget beskrevet, men mottakerne får i hverken de to (andre generasjons) tillinkede artiklene eller i primærartikkelen oppklart om denne informasjonen også gjelder for den endelige avtalen.

Den siste saken fra TV2 Nettavisen i utvalget (som også er den siste på TV2 Nettavisen før 23.01.06) er artikkelen ”- Kuer har det bedre enn oss” (19.12.05), som oppsummerer (meget kort) konsekvensene av WTO-forhandlingene for fattige land. Denne saken skiller seg ganske positivt ut med hensyn til ekstrainformasjon fra de tillinkede artiklene, men de illustrerer samtidig mange av de generelle svakhetene ved tillinkede artikler i webaviser. For det første er informasjonen i de tillinkede artiklene utdatert. Kommentarene i de tillinkede artiklene viser hele tiden til usikkerheten om at avtalesforslaget blir godtatt, noe som tydeligvis er avgjort i primærartikkelen. Dette skaper igjen usikkerhet om disse kommentarene også har relevans for det endelige utkastet.

Tilgangen til informasjonen

En ting er at det finnes noe aktuell informasjon i tillinkede artikler, en annen ting er om mottaker får opplysninger i primærartikkelen om at denne informasjonen finnes. I listene over linker blir stort sett overskriften fra den tillinkede artikkelen bruk som link. Det finnes riktignok noen enkelte unntak, med i disse unntakene får ikke brukerne mer informasjon, snarere mindre¹⁹.

Selv om det finnes nye kilder i de tillinkede artiklene, er det som regel ikke noe informasjon i primærartiklene om at det er en annen kilde i de tillinkede artiklene. Av de 156 linkene til internt tillinkede artiklene som har nye kilder, er det i under ni prosent av tilfellene (15 av 156 linker, hvor 11 av tilfellene er i VG Nett) muligheter for brukerne å anta at det finnes en annen kilde (se vedlegg 1).

¹⁹ I TV2 Nettavisen er det to eksempler på at linken har et annet navn enn overskriften i den tillinkede artikkelen. Artikkelen ”Støre vil redusere landbruket” (09.12.05) har ”Vil kutte i landbruket” som link og ”Voldelig dag i Hongkong” (17.12.05) har ”Tåregass mot bambuskøller” som link.

I linkene som er satt inn i teksten, utover for eksempel ”**LES OGSÅ: [100 skjebnetimer i Hongkong](#)**” er det naturligvis lettere å lese ut av hva den tillinkede artikkelen handler om og hvilke kilder som slipper til:

Anti-globaliseringsdemonstrantene som er samlet i Hongkong i forbindelse med WTO-møtet får ikke nærme seg de 149 ministrene. Den franske kjendisaktivisten [Jose Bove ble stanset](#) allerede da han ankom flyplassen mandag. Han ble senere løslatt.
(”Demonstranter kaster seg i vannet”, VG Nett 13.12.05)

Ut fra linken, kan vi anta at den tillinkede artikkelen handler om da Jose Bove ble stanset da han ankom flyplassen og at han er brukt som kilde – noe som også stemmer.

Informasjon som brukerne kan ha bruk for i sine valg av tillinkede artikler er hovedtema, subtema, nye kilder og alternative rammer. Ut fra det foreliggende materialet kan det være naturlig å dele inn i fem subtema under hovedtema WTO²⁰. En gjennomgang av linkene i listene viser at det faktisk er ofte mulig å lese hvilke subtema de tillinkede artiklene tilhører kun med denne informasjonen. I 101 av 147 tilfeller er det mulig å lese ut fra linken, hvilket subtema den tillinkede artikkelen kan plasseres under (48 av 59 i TV Nettavisen og 53 av 88 i VG Nett) (se vedlegg 1).

Det viser seg at 16 av 37 primærartikler i TV2 Nettavisen og TV2 har minst én forståelig link om det samme subtema som primærartikkelen selv²¹. Men kun tolv av de forståelige linkene kan sies å gi noe ekstra, aktuell informasjon til brukeren, på tidspunktet primærartikkelen ble publisert. Dermed er det kun tolv av 37 primærartikler hvor det er mulig for brukeren å velge seg frem til mer informasjon om det subtemaet primærartikkelen omtaler.

Nettavisen og VG Nett har hver sin oversikt over hovedtemaet, som i dette caset er WTO, men begge disse oversiktene er godt gjemt. VG Netts er plassert som en boks i en artikkel (13.12.05: ”Stor oppgave for Støre i WTO”), uten at det fortalt på noen måte at bakgrunnsinformasjonen finnes i artikkelen²². TV2 Nettavisen har en egen artikkel som heter ”Fakta om WTO” (13.12.05), med en oppdatert versjon som også oppsummerer

²⁰ Forhandlingene, demonstrasjoner, handel med landbruksvarer, handel med fisk og fattiges muligheter (i WTO-forhandlingene og på verdensmarkedet)

²¹ 6 av 20 i TV2 Nettavisen og 10 av 17 i VG Nett.

²² Dette er samtidig et eksempel på hvordan ting blir skrevet for papiravis og skyflet over til nettutgaven, uten noen som helst bearbeiding.

forhandlingene ("WTO-erklæring på overtid" 19.12.05). Den er heller ikke veldig tilgjengelig på TV2 Nettavisen gjennom andre artikler. Av de 13 artiklene som er publisert etter 13.12.05, har kun fire linker til "Fakta om WTO". Det hjelper selvsagt mye at den lå sentralt plassert på Utenriks fra den ble publisert og ut hele undersøkelsesperioden. Dagbladet har ingen oversikt om hovedtema WTO.

Det skaper også forvirring ved at det er linker i listene til både originalartikkel og den oppdaterte versjonen, hvor linkene har forskjellige navn. Og det er linker til den samme tilknyttede artikkelen i både teksten og i listen, og da med to ulike linknavn. I for eksempel "Demonstranter kastet seg i vannet" (VG 13.12.05) finnes linken [Jose Bove ble stanset](#) i teksten og [Kjendisaktivist fengslet før WTO-møtet](#) i linkelisten, hvor begge er link til artikkelen "Kjendisaktivist fengslet før WTO-møtet" (12.12.05).

Illustrasjon 2: Linken "[Se web-tv her](#) ([abonnement](#)) [her](#)" (sic) uthevet nederst i skjermbildet til venstre i artikkelen "WTO-erklæring på overtid" (TV2 Nettavisen 19.12.05).

TV2 Nettavisen er den eneste av de utvalgte webavisene som har linker til levende bilder. Men de gir ingen informasjon i linken om hva som finnes i innslaget, kun "[Se Web-TV her \(abonnement\)](#)". Hva som finnes i innslaget må brukerne se ut fra hvor i artikkelen linken er plassert eller å se hvordan artikkelen er vinklet. Innslaget fra "WTO-erklæring på overtid" (TV2 Nettavisen 19.12.05) er plassert slik:

Bondelagsleder Bjarne Undheim er mer skeptisk til slutterklæringen.

– Det er vanskelig å se at forhandlingene i det hele tatt er noen vinnesak for norsk landbruk og mulighetene til å drive en politikk for et aktivt landbruk over hele landet, sier Undheim.

Norske og internasjonale frivillige organisasjoner mener på sin side at erklæringen gir altfor lite til de fattigste landene.

[Se web-TV her \(abonnement\) her](#)

(Nettavisen, 19.12.05: "WTO-erklæring på overtid")

Vi får høre mer til Bjarne Undheim i innslaget, men hva andre norske og internasjonale frivillige organisasjoner mener får vi ikke høre mer om. Ellers dreier innslaget seg om demonstrasjoner, som kun er nevnt i bildeteksten i primærartikkelen og kan vanskelig knyttes til linken til tv-innslaget (se illustrasjon 2):

Indonesisk demonstranter roper slagord mot WTO i Jakarta 13. Desember

(Nettavisen, 19.12.05: "WTO-erklæring på overtid")

Foreløpig konklusjon

De tillenkede artiklene stiller heller spørsmål, enn å gi svar eller utfyllede informasjon om det som står i primærartikkelen. Alle de tre webavisene setter debatten inn i de samme rammene, og når det kun er snakk om interne linker sier det seg selv at brukerne av disse webavisene ikke kommer ut av disse rammene:

1. Folkelige protester mot WTO: demonstranter i slåsskamp med politi
2. Forhandlingene: fattige (land) mot norske bønder eller norske fiskeinteresser opp mot landbruksinteresser

Enkelte tillenkede artikler gir mottakerne noe ekstra informasjon og noen nye kilder, men det er som regel umulig ut fra de oppsatte linkene å vite hvor de kan finne denne informasjonen, hva slags informasjon de kan finne og hvilke kilder nye kilder som uttaler seg i de tillinkede artiklene. Hvis det finnes noe ny informasjon eller uttalelser fra andre kilder, er det i tillegg som regel vanskelig å finne frem til denne informasjonen i artiklene, da mottakerne må lese gjennom mye *mellomstoff* før de kan finne denne nye informasjonen.

Unntakene gjelder først og fremst de linkene som er satt inn i teksten (11 av 156), hvor det er lettere å lese hva den tillinkede artikkelen handler om og i enkelte tilfeller hvem som er kilder.

I denne artikkelen har vi sett på oppsalg som omtaler Verdens handelsorganisasjon (WTO), som jeg har definert som hovedtema. Et naturlig ønske for brukeren er nettopp å få oversikt

over det (hoved-)tema den aktuelle artikkelen faller innenfor. I artiklene vi har sett på i denne artikkelen finnes det kun to eksempler på slik overordnet informasjon om hovedtema.

Som det er naturlig at brukerne kunne ønske seg oversikt over hovedtema – er det også naturlig at de ønsker seg mer informasjon om et aktuelt subtema. Informasjonen om hvilket subtema artiklene handler om blir av og til tilbudt – som regel avhengig av overskriften i de tilknyttede artikkelen, som også blir brukt som link.

Modell 2: Eksterne linker

Både Nettavisen og VG Nett har mange henvisninger til andre medier og telegrambyrå, men innenfor utvalget er det bare ett tilfelle hvor det er satt opp link til hvor informasjonen er hentet fra. Ut fra Dagbladet.nos 12 artikler er det tre eksempler på primærartikler med til sammen seks eksterne linker, hvor alle er satt inn i teksten.

En utfordring med eksterne linker, er at redaksjonen selv ikke har kontroll over de tilknyttede artiklene. De kan bli oppdatert, forandret og fjernet utenfor deres kontroll. Den oppdaterte versjonen av artikkelen ”Tåregass, pepperspray og vannkanoner” (Dagbladet, 18.12.05, kl. 03.17) har én link til en annen artikkel, som en referanse til VG. Her har journalisten tatt informasjon fra den tilknyttede VG-artikkelen ”Ville opptøyer i Hongkong” (17.12.05, kl. 20.10). Men problemet er at VG oppdaterer den artikkelen senere. Før Dagbladet.no har publisert sin artikkel, har tallet på skadede blitt oppjustert til ”Over 70” og ”10 politifolk” (VG, 17.12.05, kl. 21.50: ”Ville opptøyer i Hongkong”). Og når klokken passerer 08.00, den samme morgenen Dagbladet publiserer sin artikkel, har det blitt ”97 personer” og ”39 politifolk” (VG, 18.12.05, kl. 08.00: ”Ville opptøyer i Hongkong”). Den tilknyttede VG-artikkelen gir noe ny informasjon, men informasjonen i de to første avsnittene og et par andre avsnitt nedover i artikkelen finnes også i primærartikkelen, samtidig som de gir klart ulike tall for hvor mange personer som har blitt skadet. Tallene i Dagbladet.no har aldri blitt justert og ligger fortsatt tilgjengelig i webavisens arkiv.

Artikkelen ”WTO-landene nær enighet” (Dagbladet, 18.12.05, kl. 13.04) blir oppdatert til ”WTO-landene ble enige” (Dagbladet, 18.12.05, kl. 15.50), mens linkene forblir det samme. I den første versjonen er det en referanse til NTB, men den vanlige bruker vil ved å klikke på denne komme inn på NTBs nettsider og bli forespurt brukernavn og passord. I den oppdaterte versjonen er dette imidlertid forandret til en referanse til NRK:

Utenriksminister Jonas Gahr Støre sier til [NRK](#) at Norge kan leve med forslaget (Dagbladet, 18.12.05, kl. 15.50: "WTO-landene nær enighet").

I linker til andre webavisers artikler, oppstår ofte det samme problemet som med interne linker, ved at det er mye hindringstekst før det kommer noe ny informasjon, som ikke finnes i primærartikkelen. I tillegg er de tillinkede artiklene skrevet før primærartikkelen og kan dermed virke utdatert for brukeren.

I den tillinkede artikkelen "Støre: Førnøyd med erklæring (NRK.no 18.12.05) finner vi en uttalelse om avtalen fra utenriksminister Jonas Gahr Støre og kommentarer fra styremedlem Steinar Alsos i Attac Norge og leder for Norges Bondelag, Bjarne Undheim²³. Gahr Støres kommentarer er gjengitt i primærartikkelen og starter teksten i den tillinkede artikkelen, hvor dermed overskrift, ingress og de tre første avsnittene blir mellomtekst. Artikkelen kan også skape noe tvil hos brukerne da det fortsatt står "utkastet til erklæring".

Generelt sett blir linkene oppdatert svært sjelden, selv om primærartiklene blir oppdatert. Dermed kan redaksjonene selv være med på å gjøre de tillinkede artiklene utdaterte, i forhold til primærartiklene. Det blir ekstra tydelig når informasjonen i primærartikkelen som viser til en tillinket artikkel blir forsøkt oppdatert. Den siste tillinkede artikkelen i "WTO-landene ble enige" (Dagbladet 18.12.05) er en referanse til Reuters:

- Det er en generell følelse av frustrasjon og misnøye, sa Mauritania's handelsminister Madan Murlidhar Dulloo tidligere i dag til [Reuters](#).

Denne tillinkede artikkelen er en pressemelding fra Reuters, hvor det finnes ekstrainformasjon og uttalelser fra alternative kilder²⁴. Problemet oppstår når Dagbladet.no oppdaterer sin artikkel fra "WTO-landene nær enighet (18.12.05, kl. 13.04) til "WTO-landene ble enige" (18.12.05, kl. 15.50). Avisen selv forsøker å løse dette problemet ved å oppdatere Madan Murlidhar Dullos uttalelse. Den opprinnelige teksten, før avtaleforslaget var godtatt:

- Det er en generell følelse av frustrasjon og misnøye, sa Mauritania's handelsminister Madan Murlidhar Dulloo tidligere i dag til [Reuters](#).

²³ Av en eller annen grunn er uttalelsene fra Bjarne Undheim i ettertid fjernet fra denne artikkelen. Uttalelsene lå der 19.06.06, men 14.07.06 var de fjernet. 19.06.06 var artikkelen "Oppdatert 18.12.2005 16:18", mens 14.07.06 var den "Oppdatert 18.12.2005 16:57"!

²⁴ Kommentarer fra Celso Amorim, Brasils utenriksminister, Kamal Nath, Indias handels- og finansminister og Catholic relief agency CAFOD.

Han signaliserer likevel at den såkalte ACP-gruppen ikke kommer til å stanse forslaget (Dagbladet.no 18.12.05, kl. 13.04: "WTO-landene nær enighet").

Og teksten etter at delegatene på møtet hadde blitt enige:

- Det er en generell følelse av frustrasjon og misnøye, sa Mauritania's handelsminister Madan Murlidhar Dulloo tidligere i dag til [Reuters](#).

ACP-gruppen stanset likevel ikke forslaget (Dagbladet.no 18.12.05, kl. 15.50: "WTO-landene ble enige").

Dagbladet setter dermed sammen en gammel uttalelse sammen med en ny realitet. Spørsmålet blir om det fortsatt er "en generell følelse av frustrasjon og misnøye" hos Mauritania's handelsminister Madan Murlidhar, etter at han og alle de andre delegatene har blitt enige om en avtale.

Et annet problem med linken til Reuters, er at deres artikler ikke er tilgjengelig mer enn én måned. Det samme problemet oppstår med TV2 Nettavisens eneste eksterne link, i primærartikkelen "Fordømmer taus Rice" (TV2 Nettavisen 13.12.05). Linken gikk opprinnelig til en rapport fra EU-parlamentet, men siden er senere fjernet (sjekket 29.08.05).

Når det gjelder rammer er bildet mer komplisert for eksterne linker. Når det er linker til andre norske medier, har de tilknyttede artiklene de samme rammene, som nevnt ovenfor (side 18). Men når Dagbladet.no har link til en pressemelding fra Reuters blir de folkelige protestene mot WTO satt inn i en annen ramme. Istedenfor slåsskamp mot politiet, slipper Catholic relief agency CAFOD til min sin kritikk av (det da foreslåtte) forhandlingsresultatet ("WTO draft deal gets backing of key developing group", Reuters 18.12.05).

Tilgangen til informasjonen

Dagbladet.no gir heller ikke informasjon til brukeren om hva som finnes i de tilknyttede artiklene, hvem som er kilder og hva artikkelen handler om. I det nevnte eksempelet "Tåregass, pepperspray og vannkanoner" (Dagbladet, 18.12.05, kl. 03.17) er det vanskelig å vite om VG Nett bekrefter den foreliggende informasjonen i primærartikkelen (noe de faktisk ikke gjør, da de viser til at tallene er høyere) eller om det i den tilknyttede artikkelen finnes mer informasjon og kommentarer til det som står i primærartikkelen:

Over 40 mennesker ble skadet, blant de [sic] er fem politifolk og minst to personer skal være fraktet til sykehus, skriver [VG Nett](#).

(Dagbladet, 18.12.05, kl. 03.17: "Tåregass, pepperspray og vannkanoner")

Det samme problemet har vi i primærartikkelen "Bondevik skal hjelpe Geldof" (Dagbladet 10.12.05), hvor overskriften "Vil fortsatt gi alt for Afrika" i den tillinkede artikkelen er brukt som link, men uten ingressen i den tillinkede artikkelen er det ikke mulig å vite hvem som ønsker å "gi alt for Afrika", eller hvem som er kilde i artikkelen.

Konklusjon: Webavisenes lineære format

I det omtalte materialet er det mange lineære tekster som det er vanskelig å sette sammen til en lengre tekst. For det første passer ikke tekstene sammen, da de overlapper hverandre og de tillinkede artiklene er ofte utdaterte. For det andre er det vanskelig å vite hvor man kan finne bruddstykker som utfyller eller viderefører primærartiklene, med hensyn til nye kilder og alternativ informasjon. Dermed blir de fleste av linkene slik de er satt opp i webavisene meningsløse. I jakten på mer relevant informasjon vil brukerne miste oversikten og sammenhengen i teksten – dvs. mellom (de enkelte lineære) tekstene.

Brukerne finner nyhetsartikler som er *skrevet* som separate fortellinger, med nyhetspoeng eller nyhetshendelse og ofte med årsak og konsekvens, for å gjøre dem som enkeltsaker forståelige (jf. Findahl og Höijer 1984:104). Når disse er linket sammen, ender brukerne opp med mange begynnelse på fortellinger, som aldri blir ferdige – og de må lese mye mellomstoff for å kunne sette sammen informasjonen. Unntaket er de interne linkene som er satt inn som en del av teksten.

Et ikke-lineært format handler om at brukeren har muligheter til å velge blant ulike tekstrekkefølger. På denne måten utfordrer hyperteksten hevdvunnene forestillinger om tekstens forløp, ved å tilby en annen måte å arrangere tekstenes betydningsbærende elementer på en den tilvante (Scwebs og Otnes 2002:65). Og hvis brukerne skal kunne velge bevisst blant disse andre forløpene, trenger de informasjon før de foretar videre valg. Denne informasjonen er som regel en mangelvare i webavisene.

Enkelte tillenkede artikler – både interne og eksterne - gir mottakerne noe ekstra informasjon og noen nye kilder, men det er som regel umulig ut fra de oppsatte linkene å vite hvor de kan finne denne informasjonen, hva slags informasjon de kan finne og hvilke nye kilder som uttaler seg i de tillinkede artiklene. For å kunne vite hvilke subtema artiklene handler om, er

brukerne avhengige av hva journalisten har valgt å bruke som overskrift i den tillinkede artikkelen.

For de eksterne linkene er det som regel vanskelig å vite om den eksterne kilden bekrefter den foreliggende informasjonen i primærartikkelen eller om det i den tillinkede artikkelen finnes mer informasjon og kommentarer til det som står i primærartikkelen. Men selv om det kan finnes noe mer informasjon i de eksternt tillinkede artiklene, blir de norske tillinkede artiklene brukt som bekreftelser på nyhetspoeng og primærartiklenes rammer for nyhetene. Det siste gjelder naturligvis også for de interne linker, hvor det er den samme nyhetsredaksjonen som definerer rammene for debatten. Dermed åpner webavisene i veldig begrenset grad opp for alternative rammer for debatten.

Diskusjon: artiklenes rollebytte

Hovedgrunnen til en så nedslående konklusjon, er at artiklene blir skrevet som nyhetssaker. Det er nyheter som er webavisenes viktigste oppgave og det må være kontinuerlige oppdateringer for å brukerne tilbake på sidene med jevne mellomrom. Dermed blir nyhetssaker prioritert, men disse nyhetssakene spiller en ganske annen rolle når den har blitt en tillinket artikkel. Da skal den være fortsettelse på teksten i primærartikkelen, da man kan anta at mottakeren har lest (deler av) teksten i primærartikkelen.

Men det er også andre grunner til at webavisene innskrenker valgfriheten. To av webavisene som det er fokusert på i denne artikkelen har kun interne linker (ett unntak), som jo holder folk på deres egne sider og skaper dermed bedre reklameinntjening, slik som også Mark Tremayne konkluderte etter sin undersøkelse av New York Times webavis:

Although we can only infer the reasons behind this example of preferred attachment, one obvious possibility is that Web managers are trying to keep users from leaving their pages. If this is indeed the case, it's another example of market-driven journalism. (...) Among other possible explanations for the trend are fear of association with external sites and/or legal concerns associated with possible libelous statements on those sites (Tremayne 2006:60).

Linkene som skilte seg positivt ut var de interne som er skrevet inn som en del av teksten, som viser til tidligere publiserte artikler (VG Nett) eller tv-innslag (TV2 Nettavisen). Vi kan anta at disse er satt inn mer bevisst fra journalistens side – og ikke som en del av det som

forventes i en nettartikkel. Det er også tilsvarende lite antall av dem, som vitner om at dette krever mer tid enn listene med linker. På den annen side er de eksterne linkene som er skrevet inn i tekstene mer brukt som bekreftelser på informasjonen i primærartikkelen.

Litteratur

- Boczkowski, Pablo J. (2004): *Digitizing the News. Innovation in Online Newspapers*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press
- Charney, T. & B.S. Greenberg (2002): Uses and gratification of the Internet, side 382 i C. Lin & D. Atkin (red.): *Communication technology and society. Audience adoption and uses*. Cresskill, NY: Hampton Press [sitert i Zeng & Li 2006:140]
- Deuze, Mark (2003): "The web and its journalism: considering the consequences of different typ of newsmidia online". *New media & society* 2003 (sitert i Karlsson 2006:35)
- Findahl, Olle & Birgitta Höijer (1984): *Begriplighetsanalys. En forskningsgenomgång och en tillämning på nyhetsinslag i radio och TV*. Lund: Studentlitteratur
- Furu, Nina (2005): *Webkommunikasjon*. Kristiansand: IJ-forlaget
- Karlsson, Michael (2006): *Nättjournalistik – En explorativ fallstudie av digitala mediers karaktärsdrag på fyra nyhetssajter*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet
- Li, Xigen (2006A): "Graphic use and interconnectedness", side 33-47 i Xigen Li (red.): *Internet Newspapers. The Making of a Mainstream Medium*. Mahwah: New Jersey
- Li, Xigen (2006B): "News retrieval efficiency", side 65-80 i Xigen Li (red.): *Internet Newspapers. The Making of a Mainstream Medium*. Mahwah: New Jersey
- Norsk Gallup (2006): *TNS Metrix Topplisten*. Fra http://www.tns-gallup.no/index.asp?type=tabelno_url&did=185235&sort=uv&sort_ret=desc&UgeSelect=&path_by_id=/12000/12003/12077/12266&aid=12266 (Hentet inn 11.09.07)
- Negroponte, N. (1995): *Being digital*. New York: Knopf (sitert i Li 2006B:77)
- Nielsen, Torben (2004): "Interaktiv journalistikk på Internettet", Århus: Center for Journalistik og Efteruddannelse. Fra <http://www.cfje.dk/cfje/VidBase.nsf/ID/VB00331396>. Lastet ned 10.06.06
- Rasmussen, Terje (2002): *Nettemedier. Journalistikk og medier på Internett*. Bergen: Fagbokforlaget
- Rheingold, H. (1994): *The electronic landscape: A writer's perspective*. Paper presentert på *the Writers Retreat On Interactive Technology and Equipment Conference*, University of Vancouver, Vancouver, British Columbia [sitert i Li 2006A:35]
- Rogers, E. (2002): The information society in the new millennium: Captain's log, 2001, side 50 i C. Lin & D. Atkin (red.): *Communication technology and society. Audience adoption and uses*. Cresskill, NY: Hampton Press [sitert i Zeng og Li 2006:140]
- Schwebs, Ture & Hildegunn Otnes (2002): *Tekst.no. Strukturer og sjangrer i digitale medier*. Oslo: Landslaget for norskundervisning og Cappelen akademiske forlag. 2. utg.

Tremayne, Mark (2004): "The Web of context: Applying network theory to the use of hyperlinks in journalism stories on the web". *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 81(2), 237-253 (siteret i Tremayne 2006:49)

Tremayne, Mark (2006): "Applying Network Theory to the Use of External Links on News Web Sites", side 49-64 i Xigen Li (red.): *Internet Newspapers. The Making of a Mainstream Medium*. Mahwah: New Jersey

Zeng, Qian og Xigen Li (2006): "Factors Influencing Interactivity of Internet Newspapers: A Content Analysis of 106 U.S. Newspapers' Web Sites, side 139-158 i Xigen Li (red.): *Internet Newspapers. The Making of a Mainstream Medium*. Mahwah: New Jersey

Vedlegg 1:

Oversikt over linker og tilknyttede artikler, med hvilket subtema innenfor WTO de omtaler og om linken til artikkelen gir informasjon om subtema.

Linker ²⁵	Subtema ²⁶	Forståelig ²⁷	Kilde ²⁸
WTO-landene enige om slutterklæring (VG Nett 18.12.05)	Forhandlingene	Ja	
- Dette kan Norge leve med (VG Nett 18.12.05)	1. Forhandlingene 2. Demonstrasjoner	1. Ja 2. Nei	
Nesten 100 skadd i ville opptøyer i Hongkong (VG Nett 18.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
Norge havner i klemma i WTO (VG Nett 17.12.05)	1. Forhandlingene 2. Handel med fisk 3. Handel med landbruksvarer	Nei	
WTO-demonstranter i slåsskamp med politiet (VG Nett 17.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
Gjør siste forsøk (VG Nett 17.12.05)	1. Forhandlingene 2. Demonstrasjoner	Nei	
Stadig mer WTO-ansvar for Støre (VG Nett 16.12.05)	Forhandlingene	Ja	Nei
Sammen mot rike land (VG Nett 16.12.05)	Fattige lands muligheter	Ja	
Norsk storfangst med WTO-avtale (VG Nett 15.12.05)	Fisk	Nei	
- Ingen kan stanse oss (VG Nett 14.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
Stor oppgave for Støre i WTO (VG Nett 13.12.05)	Forhandlingene	Ja	Ja (8)
Demonstranter kaster seg i vannet (VG Nett 13.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
100 skjebnetimer (VG Nett 13.12.05)	Forhandlingene	Nei	
Spent WTO-start (VG Nett 13.12.05)	Demonstrasjoner	Nei	
Kjendisaktivist fengslet før WTO-møtet (VG Nett	Demonstrasjoner	Ja	

²⁵ Hvis linken til artikkelen har et annet navn, er navnet på den tilknyttede artikkelen satt i hakeparenteser.

²⁶ Subtema under WTO artikkelen i hovedsak omtaler

²⁷ Om det er mulig å lese ut av linken hvilket subtema artikkelen omhandler

²⁸ Om det navnet som er nevnt i linken er brukt som kilde i den tilknyttede artikkelen. I parentes hvor mange ganger den er brukt som tilknyttet artikkel.

12.12.05)			
Sa ja til sentral WTO-posisjon (VG Nett 03.12.05)	Forhandlingene	Ja	
Utenriksminister Jonas Gahr Støre skal lede en av komiteene på konferansen og være en av møtelederens seks håndplukkede «tilretteleggere» . [Sa ja til sentral WTO-posisjon (VG Nett 03.12.05)]	Forhandlingene	Ja	Ja (1)
Moderate forventninger før WTO-toppmøtet (VG Nett 30.11.05)	Forhandlingene	Ja	
Politisk dobbeltspor (VG Nett 15.11.05)	1. Landbruk og mat 2. Fattige lands muligheter	Nei	
WTO-landene tviholder på ambisiøse mål (VG Nett 09.11.05)	Forhandlingene	Ja	
WTO: Støre utelukker ikke veto (VG Nett 08.11.05)	Forhandlingene	Ja	Ja (3)
Priskutt og større matutvalg (VG Nett 12.10.05)	Landbruk og mat	Ja	
USA vil kutte landbrukssubsidiene (VG Nett 10.10.05)	Landbruk og mat	Ja	
I 1999 gikk Bove fra å være sauebonde til anti-globaliseringsaktivist da han endevendte en McDonalds-restaurant nær hans hjem i Frankrike. [Stein mot IMF-møtet (Dagbladet.no 13.09.00)]	Demonstrasjoner	Ja	Nei
Siden har han vært aktiv i en rekke anti-globalisering og anti-WTO-aksjoner , som for eksempel da hans tilhengere stanset Tour de France. [Demonstranter stoppet Tour de France (Dagbladet.no15.07.03)]	Demonstrasjoner	Ja	
Utenriksminister Jonas Gahr Støre sier til NRK at Norge kan leve med forslaget. [Støre: Fornøyd med erklæring (NRK.no 18.12.05) – link fra Dagbladet.no]	1. Forhandlingene 2. Landbruk 3. Fattige land	1. Ja 2. Nei 3. Nei	Ja (1)
- Det er en generell følelse av frustrasjon og misnøye, sa Mauritania's handelsminister Madan Murlidhar Dulloo tidligere i dag til Reuters . [WTO draft deal gets backing of key developing group (Reuters 18.12.05)]	Fattige land	Ja	Ja (1)
Skjebnetimer for WTO (Dagbladet.no 18.12.05)	Forhandlingene	Ja	
Over 40 mennesker ble skadet, blant de er fem politifolk og minst to personer skal være fraktet til sykehus, skriver VG Nett . [Nesten 100 skadd i ville opptøyer i Hongkong (VG Nett 18.12.05) – link fra Dagbladet]	Demonstrasjoner	Ja	
- De (europeerne, red.anm) har skapt en myte om at jødene ble massakrert. Og de plasserer denne myten over Gud, religionen og profetene, sier Irans president Ahmadinejad i en direktesending på tv, skriver BBC . [Iranian leader denies Holocaust (BBC 14.12.05 –	Ikke WTO		Ja (1)

link fra Dagbladet.no)			
Utenriksminister Jonas Gahr Støre er på WTO-møte i Hong Kong, og Dagbladet.no har ikke fått kontakt med ham i dag. Pressemedarbeiderne i norsk UD viser til utenriksministerens uttalelser mot Ahmadinejad i oktober, da han ønsket å slette Israel fra kartet: [Pressemelding fra UD (27.10.05) – link fra Dagbladet.no]	Ikke WTO		Ja (1)
Vil fortsatt gi alt for Afrika (Dagbladet.no 10.12.05)	Ikke WTO		
Enighet i kaoset (TV 2 Nettavisen 18.12.05)	1. Forhandlinger 2. Landbruk 3. Demonstrasjoner	1. Ja 2. Nei 3. Nei	
Har vi en avtale? (TV 2 Nettavisen 18.12.05)	Forhandlingene	Ja	
Brøt politisperringer til WTO (TV 2 Nettavisen 17.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
Tåregass mot bambuskøller [Voldelig dag i Honkong (TV 2 Nettavisen 17.12.05), gammel versjon av Brøt politisperringer til WTO]	Demonstrasjoner	Ja	
- WTO går baklengs (TV 2 Nettavisen 16.12.05)	Forhandlingene	Ja	
USA ber EU vise vei i WTO (TV 2 Nettavisen 14.12.05)	Landbruk	Nei	
Nye WTO-sammenstøt (TV 2 Nettavisen 14.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
Fordømmer taus Rice (TV 2 Nettavisen 13.12.05)	Ikke WTO	Nei	Ja
WTO-protester møtt med pepper (TV 2 Nettavisen 13.12.05)	Demonstrasjoner	Ja	
WTO-stillstand om subsidier (TV 2 Nettavisen 17.12.05)	Forhandlingene	Ja	
Nytt WTO-utkast i dag (TV 2 Nettavisen 17.12.05)	Forhandlingene	Ja	
Fakta om WTO-møtet [– oppdatert til WTO-erklæring på overtid (TV 2 Nettavisen 19.12.05)]	Hovedtema	Ja	
Lover WTO-hjelp til fattige land (TV 2 Nettavisen 12.12.05)	Fattige land	Ja	
Se hvem som dukket opp WTO (TV 2 Nettavisen 13.12.05)	Demonstrasjoner	Nei	
EU avviser landbrukskutt (TV 2 Nettavisen 12.12.05)	Landbruk	Ja	
Kaster ”Petersen” ut av WTO [Støre kastet ”Petersen” ut av WTO (TV 2 Nettavisen 09.12.05)]	Fattige land	Nei	
Geldof møtte Solheim (TV 2 Nettavisen 12.12.05)	Ikke WTO	Nei	
Søt EU-reform (TV 2 Nettavisen 25.11.05)	Landbruk	Nei	
Støre tar jobb for WTO (TV 2 Nettavisen 03.12.05)	Forhandlingene	Ja	Ja (3)
Sjokkert over WTO-kutt (TV 2 Nettavisen 12.11.05)	Landbruk	Nei	
Tviler på WTO-avtale (TV 2 Nettavisen 09.11.05)	Forhandlinger	Ja	

- Skammelig av Gahr Støre (TV 2 Nettavisen 10.11.05)	Fattige land	Nei	Nei
Vil kutte i landbruket [Støre vil redusere landbruket (TV 2 Nettavisen 09.12.05)]	Landbruk	Ja	

Vedlegg 2

Primærartikler som ikke er brukt som tillinkede artikler

1900 melkebruk truet (VG Nett 19.12.05)
WTO-trøbbel for Jarlsberg-osten (TV 2 Nettavisen 19.12.05)
Kuer har det bedre enn oss (TV 2 Nettavisen 19.12.05)
Fakta om WTO-møtet oppdatert til: WTO-erklæring på overtid (TV 2 Nettavisen 19.12.05)
Nytt WTO-utkast i dag (TV 2 Nettavisen 17.12.05)
Kirkens Nødhjelp refser ego-Norge (TV 2 Nettavisen 16.12.05) – senere fjernet
Støre tror på WTO-bevegelse (TV 2 Nettavisen) – senere fjernet
Greenspans siste kveld med gutta (TV 2 Nettavisen 03.12.05) – Ikke WTO som hovedtema
Norge i klemma etter WTO-avtale (Dagbladet.no 19.12.05)
WTO-landene ble enige (Dagbladet.no 18.12.05)
Skjebnetimer for WTO (Dagbladet.no 18.12.05)
Tiden renner ut for Doha-runden (Dagbladet.no 18.12.05)
Skyggeboksing (Dagbladet.no 18.12.05)
Tåregass, pepperspray og vannkanoner (Dagbladet.no 18.12.05)
Et bedre Attach er mulig (Dagbladet.no 16.12.05)
Mat på bordet (Dagbladet.no 15.12.05)
- Jeg har ikke fått noe gratis (Dagbladet.no 15.12.05) – Ikke WTO som hovedtema
”Holocaust er en myte” (Dagbladet.no 14.12.05) – Ikke WTO som hovedtema
Bondevik skal hjelpe Geldof (Dagbladet.no 10.12.05) – Ikke WTO som hovedtema
Kristins motmakt (Dagbladet.no 09.12.05) – Ikke WTO som hovedtema